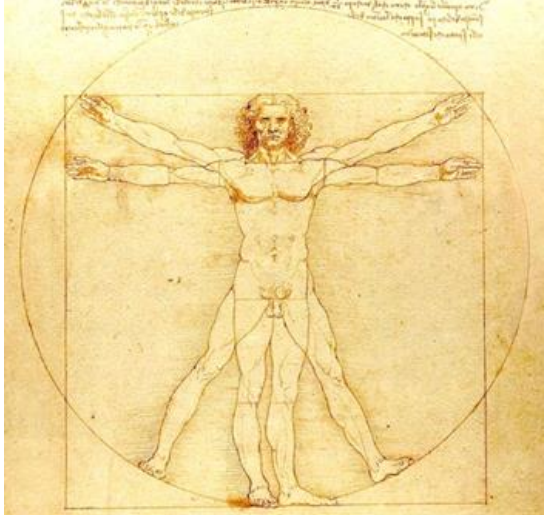

De mens

Van filosofische antropologie naar neurofilosofie

Plato-Aristoteles-Descartes-Nietzsche-Damasio-Heidegger-Foucault-Irigaray-Braidotti

Hoe hebben Westerse filosofen de afgelopen vijftienvieftig eeuwen over ons, de mens, het zelf gedacht? Wat verstaan zij onder het 'zelf'? Wat betekent 'zelf' in begrippen als zelfredzaamheid en zelfbewustzijn en uitdrukkingen als zorg voor het zelf en jezelf zijn?

Allereerst maken we kennis met het 'lichaamsvijandige' uitgangspunt van de Westerse wijsbegeerte: Plato over de ziel die schouwt en Descartes over de geest die heldere voorstellingen weet te maken. We bespreken dan Nietzsche's kritiek op deze lichaamsverachting en Damasio's onderzoeksresultaat: hersencapaciteit zorgt voor voelend weten, bewust zijn en zelf.

Vervolgens maken we kennis met de opvattingen van het zelf als een levend wezen dat in een gemeenschap leeft (Aristoteles), het zelf als 'ik' als een 'enkeling' (Descartes t/m Sartre) en het zelf als erzijn opgevat als vanuit betrokkenheid in betrekkingen zijn (Heidegger).

Tot slot behandelen we filosofie opgevat als levenskunst - van Socrates' zorg voor het zelf via Nietzsche's opvatting van het zelf als kunstwerk naar hedendaagse standpunten: Foucaults analyse van de discoursbepaaldheid van zelfwording en de rol van oefenpraktijken, Irigaray's interpretatie van het man-vrouw onderscheid in de Westerse wijsbegeerte, het denken van de seksuele differentie en het belang van de Oosterse oefenpraktijk en Braidotti's onszelf op te vatten als nomadisch van aard.

Programma

Zaterdag

Inleiding: *Plato*

Een volgeling van Pythagoras (en Socrates) - filosofie als politicologisch project

Bespreking:

Plato: *Faidon* / *Politeia* / *Phaedrus* / *Timaeus*

Het onderscheid: *psuche* – *soma*, de drie-eenheid van de ziel: *nous* – *thumos* – *epithumia* en de allegorie van de menner en het tweespan

Inleiding: *René Descartes*

Een christen en een modern natuurwetenschapper, de uitvinding van de 'geest', filosofie als epistemologisch project

Bespreking:

René Descartes: *Meditaties* / *Passies van de ziel*

Het onderscheid: lichaam – geest en de geest als *res cogitans* / Passies van de ziel, de pijnappelklier en de rol van cognities

Inleiding: *Antonio Damasio*

De herwaardering van het lichaam en de rol van gevoelens, het onderscheid: emotie – gevoel – kernbewust-zijn, het onderscheid: protozelf – kernzelf - autobiografisch zelf en de rol van emoties en gevoelens bij morele oordeelsvorming

Bespreking:

Antonio Damasio: *Het zelf wordt zich bewust*

De constructie (in fasen) door de hersenen van bewust zijn / zelf en de rol van primordiale gevoelens

Inleiding: *Aristoteles*

Filosofie als politicologisch project, de combinatie van ethiek en politiek en de mens als 'gemeenschapswezen'

Bespreking:

Aristoteles: *Ethica* / *Politica*

De mens: van nature in een gemeenschap, de zorg voor de stadstaat en zelfredzaamheid

Inleiding: *Van Descartes t/m Sartre*

Moderne filosofie: het zelf wordt opgevat als 'ego', als rationeel en autonoom subject en/of als 'enkeling'

Inleiding: *Martin Heidegger*

Ontwikkelingen in zijn werk: van existentiaal-ontologie naar zijnsdenken,

Bespreking:

Martin Heidegger: *Zijn en tijd*

Het menselijk bestaan opgevat als erzijn, in de wereld zijn, medezijn, ontwerp, 'tijdelijk' ofwel: Besef dat je in betrekkingen bent en toon je betrokken met wat er gebeurt

Zondag

Inleiding: *Levenskunst*

Filosofie als therapie van de ziel en diens verlangens, van Socrates' gesprekken op de *agora*, Epicurus' 'viervoudig medicijn' en de lofrede op de stoïcijnse leefwijze naar Nietzsche's voorstel: het zelf / leven als kunstwerk, het evangelie van Zarathoestra, de 'wil tot macht', de dansende enkeling zonder mededogen

Inleiding: *Michel Foucault*

Franse filosofie na Sartre, van existentialisme naar differentie-denken, de discoursbepaaldheid van zelfwording

Michel Foucault: *Het gebruik van de lust*

Bestaansaesthetica (als oefenpraktijk) maakt het mogelijk een houding (*ethos*) eigen te maken waardoor je jezelf als ethisch subject vormt

Inleiding: *Luce Irigaray*

Het 'man-vrouw--onderscheid in de Westerse wijsbegeerte en het denken van de seksuele differentie

Bespreking:

Luce Irigaray: *Tussen Oost en West*

Het oefenen van de adem, de mogelijkheid van co-existentie door aanvaarding van het onophefbare anders-zijn van de Ander

Bespreking:

Rosi Braidotti: *Op dooreis*

Het nomadisch zelf: in beweging, belichaamd, in betrekkingen, vanuit betrokkenheid levend